

worden voor de Franse troepen; langs die weg trokken van de ochtend van 11 mei af ordeloze colonnes Nederlandse militairen overhaast naar het westen.

De kolonel realiseerde zich niet dat zich die ochtend in Breda, later in en bij Roosendaal, enkele honderden leden van het Korps der Koninklijke Marechaussee bevonden – een beroepskorps dat bij uitstek geschikt was om aan de hand van duidelijke instructies vluchtende troepen op te vangen en naar nieuwe verzamelplaatsen te verwijzen; de verschijnselen van verwarring en demoralisatie die hij waarnam en die hem gerapporteerd werden, maakten diepe indruk op hem. Hij kon geen greep meer krijgen op de situatie. Bovendien had hij nu in acht-en-veertig uur bijna geen oog dicht gedaan. 's Middags besloot hij een nieuwe commandopost te betrekken in Princenhage bij Breda (hij zond zijn staf vooruit), maar een van zijn ondercommandanten kreeg telefonisch niet meer te horen dan dat zijn commandopost naar 'ergens in Nederland' verplaatst werd¹ – een wel zeer cryptische mededeling, vermoedelijk samenhangend met de vrees dat elk telefoongesprek door de alom aanwezig geachte Vijfde Colonnisten afgeluisterd kon worden. 's Avonds vertrok de kolonel naar Princenhage. Zijn staf bleek, in strijd met zijn orders, al weer verder te zijn: naar Roosendaal. Tot diep in de nacht had de kolonel vervolgens in Princenhage ontmoetingen met officieren die toevallig langs kwamen – een korte rust, en hij zette zich weer in beweging; niet echter naar Roosendaal waar zijn staf bezig was zich te installeren, maar naar Tilburg dat hij de vorige avond verlaten had en van waaruit hij geen enkele leiding zou kunnen geven aan de in westelijk Noord-Brabant aankomende en aldaar rondzwervende troepen. Hij koos een parallelweg beoorden de grote weg Breda-Tilburg en stond bij Loon-op-Zand onverhoeds tegenover de eerste tanks van de 9de *Panzer-Division*.² Onmiddellijk werd hij als krijgsgevangene naar Den Bosch overgebracht waar hem een verhoor afgenomen werd: waar bevond zich de Lichte Divisie, waar het IIIde legerkorps? Dat wist hij niet, zei hij terecht.³ Hij werd correct behandeld. Zo groot was zijn opluchting dat hij nog diezelfde dag, blijkbaar gevolg gevend aan een plotselinge gevoelsopwelling, aan de bevelhebber van het in Noord-Brabant opererende Duitse legerkorps een brief schreef waarin hij voor die behandeling jegens '*Exzellenz meinen tiefgeföhltten, ehrfurchtsvollen Dank*' uitsprak.⁴

De commandant van de Peeldivisie was dus uitgeschakeld. Dat maakte op

¹ A.v., p. 277. ² A.v., p. 280. ³ *Heeresgruppe B, Abt. I c: Meldung*, 12 mei 1940 (CDI, 1.0218-19). ⁴ *Armee-Oberkommando 18, Führungsabteilung: bijlagen bij Kriegstagebuch no. 2*, 12 mei 1940 (a.v., 31.0964).